

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Ансамбль

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Магістр
025 Музичне мистецтво
«Народні інструменти:
«Балалайка», «Гітара»,
«Домра», «Цимбали»

Курс	1
Семестр	1-2

Статус

Цикл загально-
професійної підготовки

ECTS	3
Годин	90
Практичні	34
Самостійна робота	56

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Матвійчук Любов Дмитрівна в.о. професор кафедри народних інструментів
Профіль викладача	
e-mail	domra.info@gmail.com

Метою курсу «Ансамбль» є професійна підготовка всебічно розвинутих, висококваліфікованих фахівців, які повинні оволодіти практичними вміннями та навичками гри в ансамблі в обсязі, необхідному для подальшої діяльності музиканта в якості артиста-ансамбліста в концертно-виконавській, педагогічній та музично-просвітницькій практиці.

Предметом курсу «Ансамбль» є зміст та організація виконавської, зокрема, ансамблевої діяльності майбутнього викладача, артиста ансамблю, оркестрународних інструментів.

Завданням курсу «Ансамбль» є ознайомлення студентів з особливостями педагогічного та виконавського процесу в класі ансамблю, специфікою мислення та методикою формування особливих якостей виконавця-ансамбліста, що охоплює важливу сферу професійної діяльностімузиканта.Цей курс передбачає можливість узагальнення та аналізу професійних ансамблевих надбань, що студенти отримують під час практичної роботи в класі по ансамблю.

У процесі вивчення курсу «Ансамбль» пропонується вирішення наступного комплексу завдань:

- оволодіння професійними навичками ансамблевої гри;
- оволодіння різноманітним ансамблевим репертуаром;
- опанування навичками самостійної роботи над музичним твором;
- ознайомлення з принципом формування ансамблю;

- розуміння ансамблістами технічних можливостей, специфіки звучання різних музичних інструментів, єдності характеру музики та якості штрихів, принципів звуковидобування;
- вміння досягати творчої єдності в процесі спільного виконання музичного твору, почуття ансамблю та вирішувати художньо-музичні завдання разом з іншими учасниками ансамблю;
- виховання почуття відповідальності перед партнерами, вимогливості до себе, виконавчої дисципліни;
- виховання творчої самостійності та ініціативності студента;
- розвиток артистичних якостей;
- створення репертуарного фонду та постійне його розширення для майбутньої творчої роботи;
- закріплення навичок отриманих у класі з фаху.

Матеріалом курсу є оригінальний ансамблевий репертуар, твори композиторів-класиків, романтиків, сучасних українських та зарубіжних авторів у перекладенні для мішаних ансамблів, для ансамблів домрового, балалаєчного, гітарного чи цимбального складу, обробки народних пісень і танців, твори естрадної музики.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- основи теорії та методології формування виконавської майстерності артиста-ансамбліста;
- основні напрямки розвитку народно-інструментального ансамблевого виконавства;
- види ансамблів;
- основні принципи формування ансамблю;
- специфіку динамічного співвідношення звучання інструментів у певних видах ансамблів;
- можливості різних інструментів в ансамблі та особливості аранжування для різних видів ансамблів;

Уміти:

- досягати ритмічного узгодження в процесі ансамблевого виконавства;
- досягати рівної сили динамічних відтінків, певного тембрового забарвлення;
- оцінювати в процесі спільного виконання гри партнера по ансамблю на образно-емоційному, метро-ритмічному та динамічному рівнях та співвідносити з нею свою гру;
- використовувати невербальні методи спілкування з партнером у ансамблі;
 - долати сценічне хвилювання;

Мати навички:

- сумісної ансамблевої роботи над єдиним способом артикуляційних прийомів, інтонації тощо;
- відчуття єдиного темпоритму, звукового балансу, штрихової єдності тощо;
- самостійної роботи над музичним твором, у тому числі опрацювання партій ансамблю, їх коригування, аналіз партитури;
- колективного читання нот з аркуша та транспонування;
- прискореного читання вертикальних і горизонтальних нотних структур;
- інтерпретації творів різноманітних стилів та жанрів;
- концертних виступів з ансамблевим репертуаром.

Анотація навчальної дисципліни

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік тем

Тема 1. Виявлення виконавського комплексу засобів виразності у творах різних стилів

Тема 2. Активізація образно-асоціативного мислення і уявлення.

Тема 3. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку твору.
 Тема 4. Робота над рішеннями виконавських задач поєднання співу та акомпоненту в залежності від стилістичних і жанрових ознак тематизму.
 Тема 5. Самостійне опрацювання ансамблевих творів.
 Тема 6. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності в сучасній музиці.
 Тема 7. Втілення художнього задуму композитора, інтерпретація в колективному ансамблевому виконанні.
 Тема 8. Оволодіння культурою звуковидобування у сучасній музиці.
 Тема 9. Творчі рішення в підборі репертуару, опанування методами перекладення та аранжування
 Тема 10. Виховання у студента художнього смаку, естетичного відчуття, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу як необхідних умов для розкриття його творчої особистості, набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.

Форми та технології навчання

Практичні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні завдання	50
2.	Самостійна робота	40
3.	Іспит	10
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Студент з оцінкою **90-100** балів «**Відмінно**» повністю розкрив свої природні виконавсько-сценічні дані: бездоганне виконання програми, яке демонструє оволодіння технічними і художньо-образними завданнями, відсутність будь-яких недоліків, переконлива інтерпретація найрізноманітніших стилів і жанрів, виявляє образно-художнє мислення, виконавську експресію і волю, точно передає драматургію твору.

Також на оцінку можуть впливати і суб'єктивні чинники, як працездатність, позитивна мотивація навчання, рівень складності програми, темп неухильного творчого зростання, конкурсні відзнаки та досвід виступів на значних сценах.

Студент з оцінкою **75-89** балів - «**Добре**» достатньо розкрив свої виконавсько-сценічні дані, володіє технічними, художніми і артистичними прийомами виконання, досить майстерно володіє інструментом, виявляє образно-художнє мислення і виконавський темперамент.

Студент з оцінкою **60-74 бали «Задовільно»** недостатньо добре володіє виконавсько-інтерпретаторськими навичками, має проблеми з опануванням окремими технічними складностями або вмінням швидкого, міцного і довготривалого запам'ятовування музичного твору.

Оцінку **35-59 балів «Незадовільно»** отримують студенти, які недостатньо розкрили свої виконавські можливості, але мають можливість повторного складання.

Оцінку **1-34 бали «Незадовільно»** отримують студенти, які не відповідають жодному з вищезазначених критеріїв.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Балалайка

1. Андрущенко. Начальное обучение игре на балалайке. - Я: Музыка, 1983
2. Андреев В. Вальсы для балалайки с фортепиано
3. Блинов Е. О системе условных обозначений в нотной записи для балалайки. – Свердловское Средне-Уральское книжное изд-во, 1986
4. Галахов В. Искусство балалаечников Дальнего Востока. - М.: Сов. композитор, 1982
5. Зажигин В. Гитарные приемы в игре на балалайке. - М.: ГМПИ им. Гнесиных // Музыкальная педагогика и исполнительство на русских народных инструментах, 1984
6. Нечепоренко П., Мельников В. Школа игры на балалайке. -М.: Музыка, 1988
7. Шалов А. Основы игры на балалайке. - Л.: Музыка, 1970

Баян, акордеон

1. Алексеев И. Методика викладання гри на баяні. - К.: Муз. Україна, 1957
2. Бай Ю. Теоретические основы совершенствования внутренней структуры музыкально игровых движений баяниста. - К.: Консерватория, рукопись
3. Власов В. Методика работы баяниста над полифоническим произведением. - М.: Всесоюзный методический кабинет по учебным заведениям искусств и культуры.
4. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяну- К.: Муз. Україна, 1977
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяниста (підручник). - К.: Муз. Україна, 2004 ;
6. Липс Ф. Искусство игры на баяне. - М.: Музыка, 1986
7. Обертюхин М. Проблемы исполнительства на баяне. - М.: Музыка, 1989
8. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірнього баяну. — К.: Муз. Україна, 1982
9. Ризоль М. Принципы применения пятипальцевой аппликатуры на баяне. — М.: Сов. композитор, 1977
10. Ризоль М., Яшкевич И. Школа двойных нот для баяна. - К.: Муз. Украина, 1989
11. Самитов В. Творческая направленность процесса совместной деятельности педагога и студента как условие становления личностных качеств музыканта-исполнителя. - к.: консерватория, рукопись, 1992
12. Шаров В. Расширение музыкально-выразительных возможностей баяна в его электронной модификации. - К.: Консерватория, рукопись, 1992

13. Шахов Г. Игра по слуху, чтение с листа и транспонирование в классе баяна. - М: Музыка, 1974
14. Ястребов Ю. Основы баянной аппликации. - Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 1984
15. Яшкевич И. Особенности освоения полиритмики в процесі обучения баяниста. - М.: ГМПИ им. Гнесиних, 1980. // Вопросы профессионального обучения баяниста

Гітара

1. Вольман Б. Гитара и гитаристы. – М: Музгиз, 1961
2. Вольман Б. Гитара в России. - Л.: Музыка, 1968
3. Вайсборд М. А. Сеговия и гитарное искусство XXвека. - М.: Сов. композитор, 1989
4. Газарян С. Рассказы о гитаре. — М., 1987
5. Красний В. Техическиевозможностирусскойсемиструннойгитары - М.: Сов. композитор, 1963

Домра

1. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської Художньої майстерності: навч. метод. посіб. – К.:ДАКККіМ, 2009. – 150 с.
2. Лисенко Н., Михеев Б. Школа игры на чотирьохструнній домрі. – К.: Муз. Україна, 1989, 152 с.
3. Лисенко Н. Методика обучения игре на домре. - К.: Муз. Украина, 1990, 88 с.
4. Матвійчук Л. Методичні основи формування виконавської майстерності домриста. - К.: 2005
5. Матвійчук Л. Школа майстерності кобзиста. - К.: 2005
6. Геліс М., Вольская Т. Методика обучения игре на домре. – Свердловск, 1988, 79 с.
7. Бортник С.О. Струнный інструментарій Слобідської України в минулому і сучасному.// У зб.: Музична Харківщина, 1992, с. 191-205
8. Свиридов Н. Основы методики обучения игре на домре. – Л.: Музыка, 1968, 76 с.
9. Осмаловская Г.В., Зеленин В.М. Скрипичные штрихи и способы исполнения их на домре. – Минск: 1981, 25 с.

Цимбали

1. Агратіна Г.Українські цимбали – здобутки і проблеми / НМАУ ім.П.І.Чайковського,1998/
2. Асафьев Б. Музична форма як процес/М.1952/
3. Баран Т. Концертні цимбали: історико-теоретичний та виконавський підходи /Київ, 2003/
4. Григоренко А. З історії українських цимбалів /НМАУ ім.П.І.Чайковського,1998/
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської Майстерності баяниста/Муз. Україна,1997/
6. Давидов М. Народно-інструментальна культура України /НМАУ ім.П.І.Чайковського,2005/
7. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах/ НМАУ ім.П.І.Чайковського,2005/
8. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України /нмау ім. П. І.Чайковського,2008/
9. Ida Tarjani– IozefFalka Cimbalom iskola. 1967 EditioMusika Budapest
10. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах /К., Мистицтво, 1966/
11. Овчарчин В. Цимбалісти та їх історичний внесок у розвиток і становлення цимбалів в Україні /НМАУ ім.П.І.Чайковського,1999/
12. Пшеничний Д. Аранжування для народних інструментів /К., Музична Україна,1980/